

Hvilke krav stilles til nybygg, og hva med eksisterende abonnenter?

Oslo kommunes erfaringer med innføring av NS-EN 1717

Av Tina Trydal Prifti

Tina Trydal Prifti er overingeniør i Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune, og jobber med å ivareta sikring mot tilbakestrømning av forurenset vann fra kommunens abonnenter.

Artikkel basert på innlegg på fagtreff 31. august 2015.

Innledning

Vann- og avløpsetatens (VAV) hovedmål er at vi skal gi rent vann til nytte for mennesker og natur i Oslo. I dette ligger ansvaret for å sikre vannledningsnett mot tilbakestrømning av forurenset vann. Vi ønsker at alle abonnenter skal ha sikret sine påkoblinger, slik at forurenset vann ikke kan strømme tilbake til offentlig ledningsnett. Det har i mange år vært et krav om dette i regelverket, at vanninntak skal sikres mot tilbakestrømning, slik at forurenset vann ikke kan tilføres vandistribusjonsnett. Både i Oslo kommunes sanitærreglement og i plan- og bygningsloven er kravet inntatt, men det har ikke blitt fulgt opp godt nok tidligere.

Da vi ønsker bedre oversikt og oppfølging av installert tilbakestrømningsbeskyttelse på private stikkledninger, har vi startet opp med å gjennomføre tilsynsbesøk hos næringsabonnenter og virksomheter. Vi har laget et kartsystem hvor vi registrerer de virksomhetene vi antar å være de mest kritiske, og den type tilbakestrømningsbeskyttelse som eventuelt er installert. For å sikre gjennomføringen er det satt av en fulltidsstilling for å jobbe med dette fagfeltet fremover.

Tilbakestrømning

Det er to måter forurenset vann kan tilføres vannledningsnett ved tilbakestrømning fra abonnenter:

1. Tilbakestrømning kan skje hvis trykket er høyere i vanninstallasjonen enn i fordelingsnett. Da vil vann trykkes tilbake fra installasjonen til fordelingsnett.
2. Ved trykkfall i vannledningsnett, eller ved at trykket forsvinner helt (kan skje ved lekkasjer, høyt forbruk ved brannsløkking, utbedringer på ledningsnett), kan vannet suges tilbake fra installasjonen til ledningsnett.

Norsk standard NS-EN 1717:2001 setter krav til type beskyttelsesutstyr, som hindrer forurenning ved tilbakestrømning. Kravet til type beskyttelse som må installeres, er avhengig av hvilke væsker som benyttes i virksomheten og den høyeste væsketypen de faller inn under. Væsker er delt inn i væsketypologier på bakgrunn av forureningsgraden disse kan medføre ved tilbakestrømning.

Krav til nybygg

Alle nybygg i Oslo må dokumentere at det er installert tilbakestrømningsbeskyttelse på vann-

tilførselen, og hvilken type tilbakestrømningsbeskyttelse som er installert, før de får ferdigattest.

I 2011 startet vi opp med å kreve installering av tilbakestrømningsbeskyttelse i forhåndsuttalelsene våre og å kreve bekreftelse på installert tilbakestrømningsbeskyttelse iht. NS-EN 1717 i innsendt sluttdokumentasjon. Sluttdokumentasjonen må være godkjent før tiltakshaver får utstedt ferdigattest. Våren 2015 gjorde vi det mulig for virksomhetene å sende inn denne informasjonen til oss via et elektronisk skjema fra våre nettsider.

Sluttdokumentasjonen som sendes inn, registreres i vårt kartsystem slik at vi kontinuerlig får bedre oversikt over alle bygg som har installert tilbakestrømningsbeskyttelse.

Eksisterende abonnenter

Alle abonnenter og virksomheter kan utgjøre en fare for å forurense drikkevannet. Enkelte utgjør en større fare for forurensing enn andre, som følge av den væskekategori de håndterer, i hvilket omfang, og hva slags installasjoner som brukes. For å kunne identifisere og prioritere virksomheter som utgjør den største forurensningsfaren, har vi rangert virksomheter etter hvilken bransjekode de er registrert med i enhetsregisteret. Prioriteringen av bransjekodene og tilhørende virksomheter ble bestemt ved utførelse av en risikovurdering, og bransjene ble deretter kategorisert i risikogrupper.

Alle virksomheter som er registrert i enhetsregisteret under bransjekodene vi har antatt å være kritiske, er lagt inn i kartsystemet. Her kan vi identifisere virksomhetene på bakgrunn av hvilken risikogruppe de tilhører og om de har installert tilbakestrømningsbeskyttelse eller ikke. Vi har nå fått en oversikt over de kritiske abonnentene som vi bruker i oppfølgingen av dem.

Hjemmelgrunnlag for å kreve tilbakestrømningsbeskyttelse hos eksisterende abonnenter

Selv om vårt sanitærreglement inneholder et krav om at kommunens vannledninger skal sikres mot tilbakestrømning, gir ikke det hjemmel til å

pålegge eksisterende abonnenter å installere dette. Nye avtalevilkår for VAV, som er utarbeidet og er på høring, vil gi hjemmel for å kunne kreve installering av tilbakestrømningsbeskyttelse hos alle nye og eksisterende abonnenter, både virksomheter og husholdninger.

VAV har myndighet til å gi pålegg etter plan- og bygningsloven, da vi er plan- og bygningsmyndighet for eksisterende vann- og avløpsinstallasjoner. I inntil fem år etter at Plan- og bygningsetaten har gitt ferdigattest, kan vi utføre tilsyn etter plan- og bygningsloven. Etter disse fem årene kan vi kun utføre tilsyn for å påse at det ikke foreligger ulovlige forhold som kan «medføre fare eller vesentlig ulempe for person eller eiendom».

For å kunne pålegge installering av tilbakestrømningsbeskyttelse hos eksisterende abonnenter, utfører vi tilsyn, og påviser en reell fare for forurensing ved tilbakestrømning. § 31-7 i plan- og bygningsloven brukes som hjemmelgrunnlag som vi er delegert myndighet av. Hvis virksomheten ikke retter opp avvik iht. tilsynsrapporten de mottar etter tilsynet, gir vi pålegg etter § 32-3 i plan- og bygningsloven. Unnlatelse av å etterkomme pålegget følges opp med å ilegge tvangsmulkt etter plan- og bygningsloven § 32-5.

Tilsyn

For å oppnå større bevissthet om tilbakestrømning, og sikre at de mest kritiske virksomhetene installerer tilbakestrømningsbeskyttelse, startet vi opp med å gjennomføre tilsyn våren 2015. Tilsynene blir utført hos et tilfeldig utvalg, av identifiserte kritiske virksomheter, som vi antar håndterer farlige kjemikalier og/eller bakterier/virus. Dette for å undersøke om de har installert tilbakestrømningsbeskyttelse, i tråd med lover og regler, og i henhold til forurensningsfaren de utgjør.

Vi har gjennomført tilsyn hos virksomheter innenfor de ulike næringskodene som vi anser som mest kritiske med hensyn på forurensningsfaren de utgjør. Dette for å få et innblikk i om det er ulik praksis hos de ulike typer virksomheter, og for å få en bredere erfaring om situasjonen i Oslo.

Etter tilsynsbesøket skriver vi en rapport som oppsummerer det vi har registrert under tilsynet. I tilsynsrapporten gir vi avvik ved manglende eller feil type tilbakestrømningsbeskyttelse, i henhold til NS-EN 1717, på hovedinntaket for vann. Vi gir en tidsfrist for å rette opp eventuelle avvik, og følger opp med pålegg hvis dette ikke overholdes. Anmerkninger gis ved manglende beskyttelse på installasjoner, som kan føre til forurensning ved tilbakestrømning, på vannledningsnettet internt i bygningen. Anmerkninger følges ikke opp med pålegg. Våre erfaringer med oppfølgingen etter tilsyn viser at de fleste gjør en innsats for å rette seg etter de krav som er stilt i standarden.

Når virksomhetene har installert tilbakestrømningsbeskyttelse i henhold til tilsynsrapporten, registreres dette i et elektronisk skjema på våre internetsider. All informasjon fra skjemaet legges inn i vårt kartsystemet.

Resultater

De fleste virksomheter er i den tro at deres anlegg enten allerede er sikret mot tilbakestrømning, eller at det ikke utgjør en fare for tilbakestrøm-

ning. Dette er ofte ikke tilfellet. Ofte ser vi på tilsyn at den type tilbakestrømningsbeskyttelse som er installert, ikke er i henhold til den væsketypen som håndteres og den forurensningsfare de utgjør.

Resultatene viser at vi bør fortsette å gjennomføre tilsynsbesøk. Vi har så langt ikke besøkt noen abonnenter som ikke har fått tilbake en tilsynsrapport uten avvik eller anmerkninger. Vi bør fortsette å utføre tilsyn, både for å avdekke avvik hos virksomheter, men også for å øke bevisstheten om tilbakestrømning og faren tilbakestrømning kan utgjøre.

Videre arbeid

Erfaringene og funnene vi har gjort oss under tilsynene dette året vil danne grunnlaget for hvordan tilsynsordningen blir lagt opp fremover, med hensyn på antall tilsyn per år, prioritering av ressurser og prioritering av abonnenter.